

Sanal Sınıf Ortamında Öğretmen ve Öğrenen Deneyimleri

Experiences of Instructors and Learners in a Virtual Classroom Environment

Filiz KALELIOĞLU*, Arda ATAN**, Çağrı ÇETİN***

Öz: Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin ve öğrencilerin e-öğrenme sürecinde yaşadıkları deneyimleri ve algıları incelemektir. Bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilen durum çalışmasına, e-öğrenme deneyimi olan 5 öğretmen ve 7 öğrenci katılmıştır. Öğretmenlerle, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yüz yüze görüşme yapılırken; öğrencilere, açık uçlu sorulardan oluşan bir anket çevrimiçi olarak gönderilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; e-derse başlamadan önce ders materyali hazırlamak, çalışmak ve donanım kontrolü yapmak öğretmenlerin ve öğrencilerin yaptığı çalışmalardır. Canlı ders sürecinde yaşanan sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin ve öğrencilerin genel de teknik sorunlar yaşadıkları, bunun yanı sıra öğrencilerin iletişim ve dikkat toplama sorunu yaşadıkları görülmüştür. Öğretim yöntemi tercihleri incelendiğinde öğretmenler hem uzaktan hem de yüz yüze eğitimi tercih edebileceklerini, öğrenciler ise ilk tercihinin yüz yüze olduğu, şartlara bağlı olarak uzaktan eğitimi de tercih edebilecekleri açıklamışlardır. Bir öğretmenin sahip olması gereken yeterlikler olarak teknik ve pedagojik açıdan iyi donanımlı olması gerektiği vurgulanmıştır. E-öğrenmede olması gereken öğrenci profili, e-değerlendirme kriterleri ve e-ders bileşenleri konusunda, öğretmenlerin ve öğrencilerin benzer görüşlere sahip oldukları görülmüştür. E-öğrenmede öğrencinin başarılı olabilmesi için iletişime önem vermesi, çalışma alışkanlıklarını düzenlemesi, öz düzenleme stratejilerine sahip olması ve zamanında çalışmalarını tamamlaması gerektiği öğrenciler ve öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. E-ders kalitesi için öğretmenlerin materyal hazırlama, teknik sorunların giderilmesi ve öğretmenin özelliklerine vurgu yaptığı görülürken, öğrencilerin teknik konuların yanı sıra diğer eğitsel faktörlere de vurgu yaptığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: e-öğrenme, öğrenci, öğretmen, deneyim, sanal sınıf

Abstract: The purpose of this study is to examine the experiences and perceptions of instructors and students in the e-learning process. For this purpose, 5 instructors and 7 students that have e-learning experience participated in this case study. The instructors were interviewed with a semi-structured interview form while an online survey consisting of open-ended questions were posed to the students. According to the results; preparing course materials, studying and checking hardware were the preparatory works of both instructors and students before entering the virtual classroom. When the problems experienced in a virtual classroom were considered, instructors and students mentioned that they had technical problems; moreover students experienced communication and concentration problems. Instructors are preferred both face-to-face and distance education, whilst students are firstly preferred face-to-face education and then secondly preferred distance education depending on the circumstances. The competencies that instructors must have are being well equipped in terms of pedagogical and technical. Both of the instructors and students thought as the same about e-learner profile, e-assessment criteria and e-course components. Students should give importance to the communication, organize their work habits, have self-regulation strategies and complete assignments on given time to be successful in e-learning. Finally, to improve the quality of e-courses, instructors focused on creating instructional material, solving technical problems and qualifications of instructors; in addition to technical improvements, students focused on other educational factors.

Keywords: e-learning, student, instructor, experience, virtual classroom

* Yrd. Doç. Dr., Başkent Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara-Türkiye, e-posta: filizk@baskent.edu.tr

** Başkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara-Türkiye, e-posta: arda.atan01@gmail.com

*** Başkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara-Türkiye, e-posta: cetin_cagri@hotmail.com

Giriş

Tanım olarak incelendiğinde e-öğrenmeye ilişkin farklı açıklamaların yapıldığı ve benzer anlamda farklı kavramların kullanıldığı görülmektedir. Bu kavramlara çevrimiçi öğrenme, dağınık öğrenme, internet üzerinden öğrenme, sanal öğrenme veya bilgisayar destekli öğrenme örnek olarak verilebilir. Aslında bu tanımlamalarda vurgulanmak istenen öğrenci ve öğretmenin birbirinden ayrı olması, öğrenci ve öğretmenlerin etkileşim içerisinde olabilmesi ve içeriğe erişebilmesi için teknoloji kullanımının söz konusu olmasıdır (Ally, 2008). Simonson, Smaldino, Albright ve Zvacek (2009) e-öğrenmeyi öğrenci ve öğretmenin ayrı yerlerde olduğu, öğrenme deneyimlerinin ve materyallerinin etkileşimli telekominükasyon sistemleri aracılığı ile paylaşıldığı kurumsal bir eğitim faaliyeti olarak tanımlamaktadır. Benzer olarak, Gülbahar (2009) ise e-öğrenmeyi bilgi ve iletişim teknolojileri, yerel ve geniş alan ağları ile etkileşimli olarak bilgiye erişimin sağlandığı, çoklu ortam uygulamalarının kullanıldığı, öğretim etkinliklerinin zaman ve mekândan bağımsız olarak elektronik öğrenme ortamlarında yürütüldüğü bir öğretim yöntemi olarak tanımlamaktadır.

E-öğrenme sağladığı birçok imkândan dolayı öğrenenler tarafından tercih edilmektedir. Özellikle zaman ve mekân kavramını ortadan kaldırması, çalışan ve aile sorumluluğu olan bireyler için tercih nedeni olabilmektedir. Ayrıca internetin sağladığı tüm olanakların bu öğrenme yönteminde kaynak olması, erişilebilirlik açısından kolaylık ve materyal çeşitliliği açısından da zenginlik sunmaktadır. Gaebel, Kupriyanova, Morais ve Colucci'nin (2014) yaptıkları çalışmada e-öğrenmenin faydaları arasında öğretim yöntemlerinde yenilik, çok fazla sayıda öğrenciye eğitim verme olanağı, öğrenme sürecinin izlenmesinde kolaylık, etkileşimli olarak işbirliğinde öğrenme ve farklı dilde öğretim olanağı yer almaktadır.

E-öğrenme sürecinin sunduğu olanakların ve sağladığı faydaların yanı sıra etkili bir öğrenme-öğretme deneyimi yaşamak, e-öğrenme sürecinin doğru tasarlanması ile gerçekleşebilir. Dahası, öğrenme deneyimlerinin niteliği, e-öğrenme sürecinin başarısı ve kalitesi ile ilişkili olabilmektedir. E-öğrenme sürecinin kalitesi birçok bileşenden oluşmakta ve bir sistem olarak düşünüldüğünde e-öğrenme birçok değişkenden etkilenmektedir. En temelde e-öğrenme, bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığı ile gerçekleştirildiğinden özellikle teknik olanaklar bu süreçte önemli olurken öğrenci ve özellikleri ve bu yöntemle ders aktaran öğretmen ve özellikleri de önemli etkilere sahiptir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde özellikle öğrencinin e-öğrenmeye ve bilgisayara olan tutumu (Crosier, Cobb ve Wilson, 2000; Schumacher ve Morahan-Martin, 2001; Lee, Hong ve Ling, 2002; Paris, 2004), cinsiyeti (Schumacher ve Morahan-Martin, 2001), memnuniyeti (Chiu, Hsu, Sun, Lin ve Sun, 2005; Roca, Chiu ve Martinez, 2006; Levy, 2007), kullanılan teknolojiler (Leidner ve Jarvenpaa, 1993; Dillon ve Guawardena, 1995; Volery ve Lord, 2000), teknoloji kullanma deneyimi (Volery ve Lord, 2000; Schumacher ve Morahan-Martin, 2001), tercih edilen teknolojilerin kullanılabilirliği (Chiu ve diğerleri, 2005), öğretmenin tutumu, öğretmenin teknik ve pedagojik özellikleri (Leidner ve Jarvenpaa, 1993; Dillon ve Guawardena, 1995; Volery ve Lord, 2000), dersin yapısı, grubun büyüklüğü, dönüt ve önceki deneyimler (Vrasidas ve McIsaac, 1999) e-öğrenme deneyimini etkilemektedir.

Fricke (1991), e-öğrenmenin etkililiği için üzerinde durulması gereken dört önemli faktör olduğunu ve bunların birbiri ile etkileşim içerisinde olduğunu açıklamıştır. Bunlar öğrenme ortamı (öğretim ve içerik yönetim sistemleri, sosyal öğrenmeyi destekleyen ortamlar), öğrenen ve öğrenen ile ilgili değişkenler (hazırbulunusluk düzeyleri, çalışma alışkanlıkları, teknoloji kullanma düzeyleri, beklentileri, amaçları vb.), içerik (konu başlıkları ve materyaller) ve öğrenim kazanımları olarak açıklanmıştır (Akt., Ehlers, 2003). Liaw (2004) ise e-öğrenmede öğrenen özellikleri, öğretim yapısı ve etkileşim unsurlarının tasarımıda önemli olduğunu vurgulamıştır. Soong, Chan, Chua ve Loh (2001) yaptıkları duruma dayalı araştırmada, e-öğrenmenin başarılı olabilmesi ve sahip olması gereken kritik faktörler arasında insan faktörleri, öğrencinin ve öğretmenin teknik yeterliği ve e-öğrenme hakkındaki algısı, işbirliği düzeyi, bilgi teknolojileri altyapısını bulmuştur. Benzer olarak, Selim (2007), 538 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmada e-öğrenmenin başarılı olması için ortaya koyduğu faktörler arasında öğretmen özellikleri (teknolojiye karşı olan tutumu, teknoloji kullanma düzeyi, öğretim stili), öğrenci

özellikleri (bilgisayar yeterliği, ders içeriği ve arkadaşları ile etkileşimli olması) ve teknoloji (erişim kolaylığı ve altyapı) ve destek yer almaktadır.

Sae-Khow (2014), uzaktan eğitim kurumlarının e-öğrenme konusunda başarılı olabilmesi için öğrenci görüşlerinin alınmasının, süreçte aksayan yönlerin öğrenilmesi açısından gerekli olduğunu açıklamıştır. E-öğrenme ile ilgili öğrenci görüşlerinin incelendiği Concannon, Flynn ve Campbell'in (2005) çalışmasında, öğrenciler; öğretim tasarımı, bilgisayara erişim, teknik destek, akran ve öğretici desteği konularının önemli olduğunu ifade etmiştir. Benzer şekilde, Allan (2007) yaptığı çalışmada uzaktan öğrenen öğrencilerin deneyimlerini incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin bir araya gelmesi ve bir topluluk oluşturması açısından zaman kavramı önemli bir faktör olarak bulunmuştur. Öğrencilerin bir etkinlik içerisinde yer alabilmesi için zamana uymak zorunda oldukları ve ayrıca çalışma alışkanlıklarında bir değişim yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Paechter, Maier ve Macher (2010) öğrencilerin beklentilerini ve deneyimlerini paylaştıkları çalışmalarında; öğrencilerin başarı hedefleri, e-öğrenmede başarı için en önemli faktör olarak ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin deneyimleri incelendiğinde ise, öğretmenin e-öğrenmedeki uzmanlığı ve kendilerine sunulan danışmanlık ve destek öğrencilerin başarılarını ve derse olan memnuniyetlerini etkilediği görülmüştür. Ayrıca, öz-düzenleme becerisi ve işbirliği içerisinde öğrenme, başarı ile ilişkili bulunmuştur. Liaw, Huang ve Chen (2007) öğrenci ve öğretim elemanlarının e-öğrenme ile ilgili görüşlerini inceledikleri çalışmalarında; öğretim elemanlarının, öğretilerine yardımcı bir yöntem olması nedeniyle e-öğrenme konusunda olumlu bir algılarının olduğu ortaya çıkmıştır. E-öğrenme yöntemini tercih etmeleri, e-öğrenme yönteminin kullanılabilirliğinden ve kendi öz-yeterliliklerinden etkilenmektedir. Öğrencilerin deneyimleri incelendiğinde ise öğrencilerin tutumlarının, kendi kendine öğrenebilme, öğretmen yönlendirmesinin olması ve çoklu ortam desteği ile yapılan öğretim gibi faktörlerden etkilendiği ortaya çıkmıştır.

İlgili alanyazın incelendiğinde, e-öğrenme sürecinin başarısı ve kalitesi açısından öğrenci ve öğretmen algılarının incelenmesinin; bu süreçteki sorunları görmek ve bunları çözebilmek için gerekli olduğu görülmüştür. Ayrıca, bu konudaki çalışmaların düzenli olarak tekrarlanmasının, ilgili teknolojik gelişmelerin e-öğrenme süreçlerine yansımalarının ortaya koyulması açısından da önemli olduğu düşünülmektedir. Bu noktadan hareketle, bu çalışmanın amacı e-öğrenme sürecinde öğretmenlerin ve öğrencilerin deneyimlerini ve algılarını niteliksel olarak ortaya koymak ve değerlendirmektir.

Yöntem

Eğitmen ve öğrencilerin yaşadıkları deneyimleri ortaya koymayı hedefleyen bu çalışma, nitel durum çalışmasıdır. Durum çalışması çerçevesi belirli bir sistemin derinlemesine incelendiğinde çalışmalardır (Creswell, 2007). Bir durum veya sistem bir etkinlik, bir olay, bir süreç, bir insan, bir grup veya yeni bir eğitim programının uygulanması olabilir (Creswell, 2012). Bu çalışmada durum, e-öğrenme yöntemi ile verilen bir sertifika programında yer alan öğretmen ve öğrencilerin sanal sınıf ortamındaki yaşadıkları e-öğrenme deneyimleridir. Bu bağlamda, sanal sınıf ortamında öğretmen ve öğrenen deneyimlerinin nasıl olduğu, çalışmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Araştırma Süreci

Eğitmen ve öğrencilerin yaşadıkları deneyimleri ortaya koymayı hedefleyen bu çalışma 2014 yılında özel bir üniversitede verilen e-öğrenme sertifika programına kayıtlı öğrenciler ve bu programda ders veren öğretmenler ile gerçekleştirilmiştir. E-öğrenme sertifika programı, eşzamanlı ve eşzamanlı olmayan öğrenme bileşenlerini içeren uzaktan eğitim modeline göre verilmiştir. Eşzamanlı öğrenme canlı web tabanlı video konferans yöntemi ile gerçekleştirilirken, öğrenciler sistemde bulunan ders notları, sunular ve video kayıtları gibi ders materyallerine eşzamanlı olmadan da istedikleri an ulaşabilmektedir.

E-öğrenme sertifika programı konuları arasında e-öğrenmede kavram ve uygulamalar, mesaj tasarımı, görsel tasarım ilke ve öğeleri, e-öğrenmede alt yapı, ÖİYS ve video konferans sistemleri, e-ders tasarımı ve geliştirme, e-öğrenmede iletişim ve sosyal ağlar, e-değerlendirme,

web tasarımı, etik ve telif hakları, akıllı tahta ve tablet kullanımı, grafik tasarımı ve canlandırma konuları yer almaktadır. Tüm konuların anlatımı ve değerlendirme süreci tamamlandıktan sonra öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşleri alınmıştır.

Katılımcılar

Çalışmaya e-öğrenme deneyimi olan 5 öğretmen ve 7 öğrenci katılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin yaş ortalaması 35'tir. Yaş aralığı ise 27 ile 44 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin 2'si kadın, 3'ü erkektir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin 4'ü öğretmen, 1'i ekonomist, 1'i işletmeci ve 1'i teknisyendir. Katılımcıların yaş ortalaması 41'dir. Yaş aralığı ise 30 ile 50 arasında değişmektedir. Öğrencilerin 2'si erkek, 5'i kadındır. Katılımcıların 5'nin daha önce uzaktan eğitim deneyimi varken 2 katılımcının daha önceden uzaktan eğitim deneyimi bulunmamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Eğitmenler ile yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular tüm araştırmacıların ortaklaşa katkısı ile oluşturulduktan sonra soruların kapsamı ve geçerliliği için uzman görüşü alınmıştır. Yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış ve görüşmeler ortalama 20 dakika sürmüştür. Öğrencilere, açık uçlu sorulardan oluşan bir anket çevrimiçi olarak gönderilmiştir. Anket içerisinde yer alan sorular tüm araştırmacıların ortaklaşa katkısı ile uzman görüşü doğrultusunda oluşturulmuştur. Görüşme ve anket formunda yer alan sorular ekte sunulmuştur.

Verilerin Analizi

Eğitmenler ile yapılan görüşmeler bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiş, birkaç kez okunmuş, daha sonra kodlama süreci ile betimsel analiz yapılmıştır. Yoğunlaşan kodlar tabloda sıklık olarak ifade edilmiştir. Her tablonun altında gerekli yorum ve açıklamalar yapılmıştır. Öğrencilerden alınan yanıtlar ile de benzer şekilde içerik analizi yapılmış ve ilgili sorulardaki görüşlerinden doğrudan alıntılar ile bulgular desteklenmiştir. Son olarak, ortaya çıkan kodlar tüm araştırmacılar tarafından kontrol edilmiştir.

Veri analiz sürecinde ortaya çıkan kodların güvenilirliği için verilerin yarısı, aynı kodlayıcı tarafından on ay sonra yeniden analiz edilmiştir. İki kodlama sonucu arasındaki güvenilirlik değeri, Cohen's Kappa ile hesaplanmıştır. Öğretmenler ile ilgili bulgular için bu değer 0.84, öğrenciler için ise 0.78 bulunmuştur. Sonuç olarak, her iki kodlama sürecinde ortaya çıkan sonuçlar arasındaki tutarlığın gerekli düzeyi sağladığı görülmüştür.

Bulgular

Katılımcıların görüşme ve anket sorularına verdikleri yanıtlar ilgili soruların altında açıklanmış ve tablo olarak sunulmuştur.

Bir E-Ders Öncesinde Öğretmenin ve Öğrencinin Yaptığı Hazırlık Çalışmaları

Eğitmenlerin ve öğrencilerin bir e-ders öncesinde yaptıkları hazırlık çalışmaları ile ilgili yanıtlar incelendiğinde (Tablo 1), 4 öğretmen canlı ders öncesinde donanım ve yazılım kontrolü yaptığını ve ders materyali hazırladığını ifade ederken, 6 öğrenci daha önceden öğretim yönetim sistemine koyulan ders materyallerini okuduğunu ve 3 öğrenci de canlı derse bağlanmadan önce donanım ve yazılım kontrolü yaptığını ifade etmiştir.

Tablo 1. Bir E-Ders Öncesinde Öğitmenin ve Öğrencinin Yaptığı Hazırlık Çalışmaları

Eğitmen	f	Öğrenci	f
Donanım ve yazılım kontrolü	4	Ders materyaline çalışmak	6
Ders materyali hazırlama	4	Donanım ve yazılım kontrolü	3

Canlı ders öncesinde bir öğretmen “*Canlı dersten bir saat öncesinde bilgisayarımı açıyorum, ilgili haftadaki sunuyu bilgisayarıma indiriyorum ve açık hale getiriyorum. Kamera ayarı yapıp, ses seviyesini kontrol ediyorum.*” şeklinde kendini ifade ederken bu konuda bir öğrenci ise “*Sistem üzerinden yüklenen dokümanları incelemek. İlgili dokümanları bilgisayarıma yüklemek ve açık konumda tutmak. Kulaklık ve mikrofonumu hazır etmek*” şeklinde görüşlerini açıklamıştır.

Canlı Ders Sürecinde Öğitmenin ve Öğrencinin Yaşadıkları

Eğitmenlerin ve öğrencilerin canlı ders sürecinde yaşadıkları ile ilgili yanıtlar incelendiğinde (Tablo 2), 4 öğretmen internet bağlantı sorunu, 2 öğretmen Openmeetings ile ilgili sorun yaşadığını, 2 öğretmen çevresel faktörlere bağlı olarak gürültü sorunu yaşadığını ifade etmiştir. Bu konuda 3 öğrenci dikkatini toplama sorunu yaşadığını, 3 öğrenci internet bağlantı sorunu yaşadığını, 3 öğrenci Openmeetings ile ilgili sorun yaşadığını, 2 öğrenci donanım sorunu ve 2 öğrenci de iletişim sorunu yaşadığını ifade etmiştir.

Tablo 2. Canlı Ders Sürecinde Öğitmenin ve Öğrencinin Yaşadıkları

Eğitmen	f	Öğrenci	f
İnternet bağlantı sorunu	4	Dikkati toplama sorunu	3
Openmeetings ile ilgili sorunlar	2	İnternet bağlantı sorunu	3
Çevresel faktörlere bağlı gürültü	2	Openmeetings ile ilgili sorunlar	3
		Donanım sorunları	2
		İletişim sorunu	2

Canlı ders süresince bir öğrenci “*Teknik olarak bağlantı problemi. İnternet bağlantımı yükselttiğim halde arada bağlantı problemi yaşıyorum. Bazen ses problemi oluyor. Sesi duymamak veya çok geç duymak. Diğer katılımcıların söylediklerin[i] anlamamak. Ekran paylaşımlarında tüm ekranı görememek*” şeklinde yaşadığı sorunları açıklamıştır.

Eğitmenin ve Öğrencinin Öğretim Yöntemi Tercih

Eğitmenlerin ve öğrencilerin yüz yüze veya e-öğrenme yöntemi arasındaki tercihi ile ilgili yanıtlar incelendiğinde (Tablo 3), 3 öğretmen her iki yöntemi de tercih edebileceğini, 2 öğretmen tercihin derse göre değişebileceğini ve 1 öğretmen de uzaktan eğitimi tercih edeceğini belirtmiştir. Bu konuda öğrenci görüşleri incelendiğinde, 3 öğrenci yüz yüze eğitimi tercih edeceğini belirtirken, diğer 3 öğrenci ise şartlara bağlı olarak tercihin değişebileceğini ve son olarak 2 öğrenci de uzaktan eğitim yöntemini tercih edeceğini ifade etmiştir.

Tablo 3. *Eğitmenin ve Öğrencinin Öğretim Yöntemi Tercihi*

Eğitmen	f	Öğrenci	f
Her iki yöntem de olabilir	3	Yüz yüze	3
Derse göre değişir	2	Şartlara bağlı olarak değişir	3
Uzaktan eğitim	1	Uzaktan eğitim	2

Bu konuda bir öğrenci “Eğitim aldığım konuya göre değişir. Uzaktan eğitimin maliyet, ulaşılabilirlik gibi avantajları olduğu muhakkak ama bazı konuları özellikle pratik yapmayı gerektiren konuları uzaktan eğitimle anlatmak öğretmek zor olabilir. Altyapısı iyi sağlanmamış ve eğitim süreci iyi planlanmamış uzaktan eğitimin dezavantajlarını kapatmak mümkün olmayabiliyor; yüz yüze eğitimde yaşanabilecek olumsuzlukları telafi etmek daha kolay.” şeklinde kendini ifade ederken başka bir öğrenci ise “İkisinin de avantaj ve dezavantajları var. Zaman ve mekânla ilgili sıkıntı yaşanmayacak olsa yüz yüze eğitimi tercih ederim” şeklinde görüşlerini açıklamıştır.

E-Ders Bileşenleri ile İlgili Eğitim ve Öğrenci Görüşleri

Bir e-dersin hangi bileşenlerden oluşması gerektiği ile ilgili eğitimler, sunu (4), video (4), yazılı içerik (4), tartışma etkinlikleri (1) ve sınav (1) bileşenlerini ifade etmiştir (Tablo 4). Bu konudaki öğrenciler ise yazılı içerik (5), sunu (5), video (5), eğitim yazılımı (2), video konferans (1) ve sınav (1) bileşenlerini belirtmiştir.

Tablo 4. *E-Ders Bileşenleri ile İlgili Eğitim ve Öğrenci Görüşleri*

Eğitmen	f	Öğrenci	f
Sunu	4	Yazılı içerik	5
Video	4	Sunu	5
Yazılı içerik	4	Video	5
Tartışma Etkinlikleri	1	Eğitim yazılımı	2
Sınav	1	Video konferans	1
		Sınav	1

E-Öğrenmede Değerlendirme ile İlgili Eğitim ve Öğrenci Görüşleri

E-öğrenme sürecinde öğrencilerin nasıl değerlendirilmesi ile ilgili eğitim görüşleri incelendiğinde (Tablo 5), 4 eğitim YÖK’ün belirlediği dersten geçme kriterini (%20 Vize, % 80 Final) ifade ederken, diğer 4 eğitim ödevler ve derse katılımın da değerlendirme sürecine katılması gerektiğini ve bir eğitim de mini sınavların tercih edilebileceğini açıklamıştır. Bu konuda 6 öğrenci ödevler, 4 öğrenci derse katılım, 3 öğrenci sınavlar ve 1 öğrenci de tartışma etkinlikleri ile değerlendirilmek istediğini ifade etmiştir.

Tablo 5. *E-Öğrenmede Değerlendirme ile İlgili Eğitimci ve Öğrenci Görüşleri*

Eğitimci	f	Öğrenci	f
YÖK kriterleri (%20 Vize, %80 Final)	4	Ödevler	6
Ödevler	4	Derse katılım	4
Derse Katılım (Moodle Logları)	4	Sınavlar	2
Mini sınav	1	Tartışma etkinlikleri	1

Bir Eğitimcinin Sahip Olması Gereken Yeterlilikleri

Bir eğitimcinin sahip olması gereken yeterliliklerine ilişkin yanıtlar incelendiğinde (Tablo 6), 3 eğitimci, teknik becerilere sahip olması, 3 eğitimci iyi iletişim kurabilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Diğer eğitimci yeterlilikleri incelendiğinde ise eğitimcinin planlı olması, işbirlikçi olması, iyi bir rehber olması ve motivasyonunun yüksek olması gerektiği ortaya çıkmıştır. Bu konudaki öğrenci görüşleri incelendiğinde 4 öğrenci, bir eğitimcinin teknik becerilere sahip olması gerektiğini, 3 öğrenci motive edici olması gerektiğini, 2 öğrenci iyi iletişim kurabilmesi gerektiğini, 2 öğrenci düzenli olması gerektiğini ve 1 öğrenci ise iyi rehber olması gerektiğini ifade etmiştir.

Tablo 6. *Bir Eğitimcinin Sahip Olması Gereken Yeterlilikleri*

Eğitimci	f	Öğrenci	f
Teknik becerilere sahip olmalı	3	Teknik becerilere sahip olmalı	4
İyi iletişim kurabilmeli	3	Motive edici olmalı	3
Planlı olmalı	1	İyi iletişim kurabilmeli	2
İşbirlikçi olmalı	1	Düzenli olmalı	2
İyi bir rehber olmalı	1	İyi bir rehber olmalı	1
Motivasyonu yüksek olmalı	1		

Uzaktan ders veren bir eğitimcinin sahip olması gereken yeterlilikleri konusunda bir öğrenci “Planlı bir eğitimci olmalı ve online iletişim kanallarını aktif kullanabilmeli” şeklinde görüşünü açıklarken teknik beceriler ile donanımlı olması konusunda bir öğrenci ise “En başta teknik alt yapıya ve bilgisayara hakim olması gerekir. Sorunlar karşısında neyin neden olduğunu anlayabilmesi ve müdahale edebilmesi gerekir” şeklinde görüşünü açıklamıştır. Son olarak pedagojik özelliklere vurgu yapan bir öğrenci ise “E-öğretim iyi bir lider olmalı. Öğrencilerin derse olan ilgisini çekebilmeli, öğrenciyi aktif kılmalı ve onları takip etmeli.” şeklinde düşüncelerini söylemiştir.

E-Öğrenmede Öğrenci Profili

E-öğrenmede öğrenci profili ile ilgili yanıtlar incelendiğinde (Tablo 7), 4 eğitimci öğrencinin içsel motivasyonunun yüksek olması gerektiğini, 3 eğitimci öğrencinin kendi kendine öğrenebilmesi gerektiğini ve 2 eğitimci de öğrencilerin bilgisayar okuryazarı olması gerektiğini açıklamıştır. Bu konu ile ilgili 3 öğrenci, öğrencilerin içsel motivasyonunun yüksek olması gerektiğini, 2 öğrenci, öğrencilerin bilgisayar okuryazarı olması gerektiğini ifade etmiştir. Diğer görüşler arasında ise öğrencinin düzenli, tartışabilen, araştırmacı kişiler olması gerektiği birer öğrenci tarafından belirtilmiştir.

Tablo 7. E-Öğrenmede Öğrenci Profili

Eğitmen	f	Öğrenci	f
İçsel motivasyonu yüksek	4	İçsel motivasyonu yüksek	3
Kendi kendine öğrenebilen	3	Bilgisayar okuryazarı	2
Bilgisayar okuryazarı	2	Düzenli	1
		Tartışabilen	1
		Araştırmacı	1

E-öğrenmede öğrenci profili nasıl olmalıdır sorusuna bir eğitmen “Öncelikle, bir uzaktan öğrenen kişi bilgisayar okuryazarı olmalıdır, kendine öğrenme sorumluluğunu almış, motivasyonu yüksek kişi olmalıdır” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Bu konuda bir öğrenci “Öğrencinin bilgisayara hâkim olması ve sorunlar karşısında durumu idare edebilmesi lazım” şeklinde kendini ifade ederken başka bir öğrenci ise “İç motivasyonu yüksek olmalıdır. Zamanını iyi yöneten, kendini organize etme becerisi gelişmiş olmalıdır. Okuduğunu doğru şekilde anlayabilmesi ve yorumlayabilmesi, yönergeleri takip edebilmesi için gereklidir.” şeklinde açıklama yapmıştır.

Bir Öğrencinin E-Öğrenmede Başarılı Olabilmesi için Öneriler

Bir öğrencinin e-öğrenmede başarılı olabilmesi için önerilere ilişkin yanıtlar incelendiğinde (Tablo 8), 2 eğitmen, öğrencilerin sürekli iletişim içerisinde olmasını, 2 eğitmen derse katılmasını gerektiğini açıklamıştır. Her biri bir eğitmen tarafından açıklanan yeterlikler ise öğrencilerin video izlerken not alması, kendi kendine çalışabilmesi gerektiğini, çalışma alışkanlıklarını değiştirebilmesi, öz düzenleme stratejilerine sahip olması, içsel motivasyonunu sürdürebilmesi, kendini değerlendirebilmesi, yaşadığı sorunları ilgili birimlere iletmesi veya çözüm üretmesi ve düzenli olarak e-posta hesabını kontrol etmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Tablo 8. Bir Öğrencinin E-Öğrenmede Başarılı Olabilmesi için Öneriler

Eğitmen	f	Öğrenci	f
Sürekli iletişim içerisinde olmalı	2	Ders öncesi ön çalışma yapmak	2
İyi bir zaman planı yapmalı	2	Not almak	2
Video izlerken not almalı	1	Araştırma yapmak	1
Çalışma alışkanlıklarını değiştirmeli	1	Derste öğrenilenleri uygulamak	1
Kendi kendine çalışabilmeli	1	İyi bir zaman planı yapmak	1
Öz düzenleme stratejilerine sahip olmalı	1	Ders öncesi donanım kontrolü yapmak	1
İçsel motivasyonunu sürdürebilmeli	1	Canlı derslere katılmak	1
Kendini değerlendirebilmeli	1		
Yaşadığı sorunları ilgili birimlere iletmeli / çözüm üretmeli	1		
E-posta kutusunu düzenli kontrol etmeli / yanıt vermeli	1		

Bir öğrencinin e-öğrenmede başarılı olabilmesine ilişkin öğrenci yanıtları incelendiğinde ise 2 öğrenci ders öncesi ön çalışma yapmak gerektiğini, 2 öğrenci ise not almak gerektiğini açıklamıştır. Her biri bir öğrenci tarafından ifade edilen önerilere bakıldığında, öğrencilerin araştırma yapması, derste öğrenilenleri uygulaması, iyi bir zaman planı yapması, ders öncesi donanım kontrolü yapması ve canlı derslere katılması gerekliliğini ifade etmişlerdir.

Bu konuda bir öğrenci “*Öğrencinin başarılı olması için önce istekli olması ve sevdiği alanlarda eğitim alması gerekir. E-öğrenci olduğu içinde bilgisayarı iyi kullanması gerekir.*” şeklinde düşüncelerini açıklarken başka bir öğrenci ise “*bilgisayar altyapısının iyi olduğundan emin olmalı (iyi bir ses ve görüntü alabilmeli), derslere zamanında katılabilmeli, mümkün ise önceden konulara bakmalı, odaklanma konusunda uygun ortam ve durumu oluşturabilmeli, Öğretmen ile gerekli etkileşimi sağlayabilmeli*” olarak görüşlerini açıklamıştır. Son olarak diğer bir öğrenci ise “*uzaktan eğitimin, ona ayrılması gereken süre, harcanması gereken emek bakımından yüz yüze eğitimden farkı olmadığını bilmeli, hatta daha dakik olmak gerektiğinin farkına varmalı ve zamanını buna göre planlamalı*” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

E-Öğrenmede Ders Kalitesini Arttırmak için Öneriler

Bir e-dersin kalitesini arttırmak için öğretmenlerin önerilerine bakıldığında (Tablo 9), 3 öğretmen iyi bir internet bağlantısına sahip olmak gerektiğini, 3 öğretmen daha iyi ders materyalleri geliştirmek gerektiğini, 2 öğretmen iyi bir öğretmen olmak gerektiğini, 1 öğretmen ders içeriklerini güncel tutmak gerektiğini, 1 öğretmen derslerde öğrenci katılımını arttırmak gerektiğini, 1 öğretmen iyi bir video konferans yazılımı kullanmak gerektiğini, 1 öğretmen ise içerik geliştirme ekibi oluşturmak gerektiğini vurgulamıştır.

Bir e-dersin kalitesini arttırmak için öğrencilerin önerilerine bakıldığında, 3 öğrenci etkileşimli bir ortam oluşturulması gerektiğini, 2 öğrenci teknik sorunların giderilmesi gerektiğini, 2 öğrenci canlı ders saatlerinin kısaltılması gerektiğini, 1 öğrenci iyi bir internet bağlantısı olması gerektiğini ve başka bir öğrenci ise eğitim yazılımlarının daha çok kullanılması gerektiğini vurgulamıştır.

Tablo 9. Ders Kalitesini Arttırmak için Öneriler

Eğitmen	f	Öğrenci	f
İyi bir ağ bağlantısı	3	Etkileşimli bir ortam oluşturulması	3
Daha iyi ders materyalleri geliştirmek	3	Teknik sorunların giderilmesi	2
İyi bir öğretmen olmak	2	Ders sürelerinin kısaltılması	2
İçeriği güncel tutmak	1	İyi bir ağ bağlantısı	1
İyi bir video konferans yazılımı kullanmak	1	Eğitim yazılımlarının daha çok kullanılması	1
İçerik geliştirme birimi oluşturmak	1		

Bu konuda bir öğretmen “*İyi bir öğretmen olmanız aynı zamanda iyi bir şekilde uzaktan ders anlatacağınız anlamına gelmez. Öncelikli olarak iyi bir e-öğitmen olmanız gerekir. Bunun yanı sıra teknik olarak iyi bir ağ bağlantısı, güncel içeriği olan materyal desteği ve canlı derslerin yapılması için ihtiyaçlara uygun bir video konferans yazılımı kullanmak en temel önerilerim...*” şeklinde dersin kalitesini arttırmaya yönelik önerilerini sunarken, bir öğrenci ise “*Öğrencilerin de katkıda bulunabileceği bir e-ders ortamı kaliteli olur diye düşünüyorum. Canlı ders sırasında öğrencilerin aktif olması, soru sorması, mümkünse önceden hazırlıklı olması önemli. Öğretmen merkezli bir eğitim gerçekleştirmek örgün eğitim öğretimde olduğu gibi uzaktan eğitimde de kopmalar olmasına yol açıyor.*” şeklinde görüşlerini açıklamıştır.

Tartışma

Canlı ders öncesinde öğretmenin ve öğrencinin yaptığı hazırlık çalışmaları incelendiğinde her iki hedef kitlenin de benzer hazırlık çalışmaları yaptığı görülmüştür. Derse başlamadan önce ders materyali hazırlamak, çalışmak ve donanım kontrolü yapmak öğretmenlerin ve öğrencilerin yaptığı çalışmalardır. Canlı derse başlamadan önce bu hazırlık çalışmalarının yapılması, e-

öğrenme sürecinin ve dersin kalitesine etki edebileceğinden başlangıç için olması gereken çalışmalardır.

Canlı ders sürecinde yaşanan sorunlar incelendiğinde eğitmenlerin genel de teknik sorunlar yaşadıkları (internet bağlantı sorunu, yazılım problemi vb.) , öğrencilerin de bunun yanı sıra iletişim ve dikkat dağınıklığı sorunu yaşadıkları görölmüştür. Openmeetings programından kaynaklanan sorunlara bakıldığında ekran paylaşmada oluşan çözünürlük sorunu ve kayıt edilen dersi oynatma sorunları nedeniyle ihtiyaı karşılamada yeterli olmadığı düşünölmektedir. Bu nedenle, ihtiyaçları karşılayacak yeni bir sanal sınıf yazılımı tercihi ile bu sorunlar ortadan kaldırılabılır. Dikkati toparlamada sorun yaşayan öğrencinin eğitmeden veya rehberlik biriminden destek alması sağlanabilir. Benzer şekilde Sae-Khow (2014) da öğrencilerin dersle veya e-öğrenme süreci ile ilgili ihtiyaç duyabileceği desteğin kendisine sunulması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca, ders etkinliklerinin de öğrenciyi daha aktif yapacak şekilde düzenlenmesi gerekebilir.

Öğretim yöntemi tercihleri incelendiğinde eğitmenler hem uzaktan hem de yüz yüze eğitimi tercih edebileceklerini, öğrenciler de ilk tercihin yüz yüze olduğu, şartlara bağlı olarak değişim gösterebileceği ve uzaktan eğitimi de tercih edebileceklerini açıklamışlardır. Çalışma koşulları ve aile sorumlulukları bu tercihi etkileyebilir. Yapılan çalışmalarda öğrencilerin, e-öğrenmeyi tercih etmesinin en önemli nedenlerinden birisinin kendilerine sağladığı zaman esnekliği olduğu görölmüştür (Sullivan, 2001; Schrum, 2002).

Olması gereken e-ders bileşenleri, değerlendirme yöntemleri ve kriterleri incelendiğinde tüm katılımcıların aynı şekilde düşündüğu görölmektedir. E-öğrenmede sunulan bir derse ait farklı materyallerin ve uygulamaların olması, farklı ihtiyaçları ve öğrenme yaklaşımları olan bireyler için çok önemlidir. Bir eğitmenin sahip olması gereken yeterlikleri incelendiğinde teknik ve pedagojik olarak iyi donanımlı olması gerektiği vurgulanmıştır. Pedagojik anlamda yeterli olması konusunda Roblyer (2006), eğitmenlerin dersi planlama ve yönetme, etkili materyal kullanma, farklı öğrenme gruplarını yönetebilme, etkili iletişim kurabilme gibi konularda yeterli bilgi ve beceriye sahip olması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca, Sae-Khow (2014) da e-öğrenme sürecinin başarılı olabilmesi için e-öğrenme yöntemi ile derse verecek akademik personelin e-öğrenme konusunda bilgi ve beceriye sahip olması gerektiğini vurgulamıştır.

E-öğrenmede olması gereken öğrenci profili incelendiğinde, eğitmenlerin ve öğrencilerin aynı şekilde düşündüğu görölmüştür. İçsel motivasyonu yüksek ve bilgisayar okuryazarı olması gereken öğrencinin aynı zamanda kendi kendine çalışabilen, planlı, tartışabilen ve araştırmacı bir kişi olması katılımcılar tarafından söylenmiştir. Benzer şekilde Dabbagh (2007) değişen öğrencinin özellikleri olarak, öğrencilerin akademik benlik kavramına sahip, evrimii işbirlikçi ve iletişim teknolojilerini kullanabilen, sosyal ve işbirlikçi ortamlara katılan, bu ortamlarda diğer öğrencilerin görüşlerini anlayan, onlara saygı duyan ve öz düzenleme becerilerine sahip olması gerektiğini vurgulamıştır.

Bir öğrencinin başarılı olması için iletişime önem vermesi gerektiği, çalışma alışkanlıklarını düzenlemesi gerektiği, öz düzenleme stratejilerine sahip olması gerektiği ve zamanında çalışmalarını tamamlaması gerektiği öğrenciler ve eğitmenler açısından vurgulanmıştır. Benzer şekilde Beaudoin, Kurtz ve Eden (2009) alışmalarında öğrencilerin başarısını etkileyen faktörler arasında onların içsel motivasyona ve destek almadan öğrenebilme kapasitesine sahip olması gerektiğini, iyi zaman yönetimi yapabilmelerini, teknoloji kullanımında başarılı olmaları ve sorunlar ile baş edebilmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. Ehlers (2003) de e-öğrenmede öz-yönetimli öğrenmenin son derece önemli olduğunu ve öğrencinin kendi öğrenme sürecini iyi yönetmesi gerektiğini vurgulamıştır. Araştırmacıya göre öğrencilerin kendi eğitim ihtiyaçlarını analiz etmeleri, amaçları doğrultusunda materyal ve içeriğe bağımsız olarak erişim sağlamaları gerektiğini açıklamıştır. Bunu yapabilmek için de öğrencilerin yüksek seviyede yönetsel yeterliliğe ve kendi öğrenme olanaklarını düzenleyebilecekleri kapasiteye sahip olmaları gerektiğini ifade etmiştir.

Ders kalitesini arttırmak ile ilgili görüşler incelendiğinde eğitmenler, materyal hazırlamaya, teknik sorunları gidermeye ve eğitmen özelliklerine vurgu yaparken, öğrencilerin

teknik konuların yanı sıra diğer eğitsel faktörlere de vurgu yaptığı görülmüştür. Etkileşimli ders ortamı, ders sürelerinin kısaltılması veya azaltılması ile ilgili görüşler de bulunmaktadır. Bunların yanı sıra, Beaudoin, Kurtz ve Eden (2009), yaptıkları çalışmalarında e-öğrenmenin daha başarılı olabilmesi için daha iyi öğrenme ortamı, daha fazla etkileşim ve dönüt, gelişmiş teknoloji kullanımı, daha iyi ders yönetimi, açık yönergeler sunulması, teknik eğitim ve destek verilmesi konularına önem verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Son olarak Michael (2012), okulun sanal sınıf deneyimlerinde öğretmenlerin ve öğrenenlerin sorunlarına odaklanması gerektiğini, ayrıca öğretmen eğitiminin önemli olduğunu, etkili destek yapılarının güvenli sanal sınıf deneyimlerinin gerçekleşmesi için gerekli olduğunu açıklamıştır.

Sonuç

Sonuç olarak, bu durum çalışmasında öğretmenlerin ve öğrencilerin deneyimleri, aslında e-öğrenme sürecinde öğretmenin ve öğrencinin sahip olması gereken rollerini ve yeterliliklerini vurgulamıştır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak, onları motive edecek, aktif öğretim yöntem ve tekniklerin kullanıldığı, çeşitli materyallerin paylaşıldığı, etkileşimli olarak etkinliklerin yapıldığı, farklı değerlendirme araçlarının ve ihtiyacı karşılayacak sanal sınıf yazılımlarının kullanıldığı e-derslerin planlanması gerekliliği de ortaya çıkmıştır.

Bu çalışma, e-öğretmen sertifika programında kayıtlı öğrenciler ve buradaki araştırma kapsamı ile sınırlıdır. E-öğrenme sürecinde yaşanan sorunlar, deneyimler ve beklentiler daha farklı derslerde, daha kalabalık öğrenci ve öğretmen grupları ile farklı araştırma desenlerinde ele alınabilir. Son olarak, e-öğrenme sürecinde sürekli olarak değerlendirme yapmak ve bu süreçte yaşananları ortaya koymak, e-öğrenme sürecinin başarısı ve kalitesi konusunda uzaktan eğitim kurumlarına ve öğretmenlerine öz-değerlendirme yapma olanağı verebilecektir.

Kaynaklar

- Allan, B. (2007). Time to learn?: E-learners' experiences of time in virtual learning communities. *Management Learning*, 38(5), 557-572.
- Ally, M. (2008). *Foundations of educational theory for online learning*. In Terry Anderson (Ed.). *The Theory and Practice of Online Learning* (2nd edition). Canada: AU Press.
- Beaudoin, M. F., Kurtz, G., & Eden, S. (2009). Experiences and opinions of e-learners: what works, what are the challenges, and what competencies ensure successful online learning. *Interdisciplinary Journal of E-Learning and Learning Objects*, 5, 275-289.
- Chiu, C., Hsu, M., Sun, S., Lin, T., & Sun, P. (2005). Usability, quality, value and e-learning continuance decisions. *Computers & Education*, 45(4), 399-416.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd edition). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th edition). Boston, MA: Pearson.
- Concannon, F., Flynn, A., & Campbell, M. (2005). What campus-based students think about the quality and benefits of e-learning. *British Journal of Educational Technology*, 36(3), 501-512.
- Crosier, J. K., Cobb, S. V. G., & Wilson, J. R. (2000). Experimental comparison of virtual reality with traditional teaching methods for teaching radioactivity. *Education and Information Technologies*, 5(4), 329-343.
- Dabbagh, N. (2007). The online learner: Characteristics and pedagogical implications. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 7(3), 217-226.
- Dillon, C. L., & Guawardena, C. N. (1995). A framework for the evaluation of telecommunications-based distance education. In *Proceedings of Selected Papers from the 17th Congress of the International Council for Distance Education*, (vol. 2. pp.348-351). Milton Keynes, UK: Open University.
- Ehlers, U. (2003). Quality in E-learning: The learner as a key quality assurance category. *European Journal of Vocational Training*, 29, 3-15.

- Gaebel, M., Kupriyanova, V., Morais, R., & Colucci, E. (2014). *E-learning in European higher education institutions*. http://www.eua.be/Libraries/Publication/e-learning_survey.sflb.ashx adresinden 01 Mart 2015 tarihinde alınmıştır.
- Gülbahar, Y. (2009). *E-öğrenme*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Lee, J., Hong, N. L., & Ling, N. L. (2002). An analysis of students' preparation for the virtual learning environment. *The Internet and Higher Education*, 4, 231-242.
- Leidner, D. E., & Jarvenpaa, S. L. (1993). The information age confronts education: case studies on electronic classroom. *Information Systems Research*, 4(1), 24-54.
- Levy, Y. (2007). Comparing dropouts and persistence in e-learning courses. *Computers & Education*, 48(2), 185-204.
- Liaw, S-S. (2004). Considerations for developing constructivist Web-based learning. *International Journal of Instructional Media*, 31(3), 309-321.
- Liaw, S-S., Huang, H., & Chen, G. (2007). Surveying instructor and learner attitudes toward e-learning. *Computers & Education*, 49(4), 1066-1080.
- Michael, K. (2012). Virtual classroom: reflections of online learning. *Campus-Wide Information Systems*, 29(3), 156-165.
- Paechter, M., Maier, B., & Macher, D. (2010). Students' expectations of, and experiences in e-learning: Their relation to learning achievements and course satisfaction. *Computers & Education*, 54(1), 222-229.
- Paris, P. G. (2004). E-learning: A study on secondary students' attitudes towards online web assisted learning. *International Education Journal*, 5(1), 98-112.
- Roblyer, M. D. (2006). *Integrating educational technology into teaching* (4th edition). Upper Saddle River, NJ: Pearson/Merrill Prentice Hall.
- Roca, J. C., Chiu, C-M., & Martinez, F. J. (2006). Understanding e-learning continuance intention: An extension of the Technology Acceptance Model. *International Journal of Human- Computer Studies*, 64, 683-696.
- Sae-Khow, J. (2014). Developing of Indicators of an E-Learning Benchmarking Model for Higher Education Institutions. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 13(2), 35-43.
- Schrum, L. (2002). Oh, what wonders you will see: Distance education past, present, and future? *Learning and Leading with Technology*, 30(3), 6-9.
- Schumacher, P., & Morahan-Martin, J. (2001). Gender, internet and computer attitudes and experiences. *Computers in Human Behavior*, 17(1), 95-110.
- Selim, H. (2007). Critical success factors for e-learning acceptance: Confirmatory factor models. *Computers & Education*, 49(2), 396-413.
- Simonson, M., Smaldino, S. E., Albright, M., & Zvacek, S. (2009). *Teaching and learning at a distance: foundations of distance education* (4th Edition). Boston, MA: Prentice Hall.
- Soong, B. M. H., Chan, H. C., Chua, B. C., & Loh, K. F. (2001). Critical success factors for on-line course resources. *Computers & Education*, 36(2), 101-120.
- Sullivan, P. (2001). Gender differences and the online classroom: Male and female college students evaluate their experiences. *Community College Journal of Research & Practice*, 25(10), 805-818.
- Volery, T., & Lord, D. (2000). Critical success factors in online education. *International Journal of Educational Management*, 14(5), 216 - 223.
- Vrasidas, C., & McIsaac, M. S. (1999). Factors influencing interaction in an online course. *The American Journal of Distance Education*, 13(3), 22-36.

Extended Abstract

Introduction

E-learning is preferred by many students as providing many opportunities. Gaebel, Kupriyanova, Morais and Colucci (2014) summarized the benefits of e-learning in their study as

innovations in teaching methods, training many students, ease of monitoring the learning process, having chance to learn cooperatively, and getting involved learning in different languages.

E-learning consists of several components and quality of the learning process is affected by many variables as it is considered as a system approach. Because, e-learning is performed through information and communication technologies; especially the technical possibilities, more specifically students, instructors, and their characteristics also have significant impacts on the e-learning process. When the studies about this topic is examined; particularly students' attitude towards e-learning and computer (Crosier, Cobb & Wilson, 2000; Schumacher & Morahan-Martin, 2001; Lee, Hong & Ling, 2002; Paris, 2004), gender of the students (Schumacher & Morahan-Martin, 2001); satisfaction of the students (Roca, Chiu, & Martinez, 2006), technology use experience (Volery & Lord, 2000); Schumacher & Morahan-Martin, 2001), used technologies (Volery & Lord, 2000), instructors' attitude, their technical and pedagogical qualifications (Volery & Lord, 2000), course structure, group size, feedback and previous experience (Vrasidas & McIsaac, 1999) may affect the e-learning experience.

Method

The purpose of this qualitative case study was to examine the experiences of instructors and students in the e-learning process. For this purpose, 5 instructors and 7 students that have e-learning experience, participated in the study. The instructors were interviewed with a semi-structured interview form while an online survey consisting of open-ended questions were posed to the students. Content analysis process was conducted with the data gathered through interviews and open-ended questions.

Results and Conclusion

According to the results; preparing course materials, studying and checking hardware were the preparatory works of both instructors and students before entering the virtual classroom. When the problems experienced in a virtual classroom were considered, instructors and students mentioned that they had technical problems; moreover students experienced communication and concentration problems.

Both of the instructors and students thought as the same about e-learner profile, e-assessment criteria and e-course components. Instructors are preferred both face-to-face and distance education, whilst students are firstly preferred face-to-face education and then secondly preferred distance education depending on the circumstances.

To improve the quality of e-learning, instructors focused on creating instructional material, upgrading of technical opportunities and qualifications of instructors; in addition to technical improvements, students focused on other educational factors. The competencies that instructors must have are being well equipped in terms of pedagogical and technical. Finally, students should give importance to the communication, organize their work habits, have self-regulation strategies and complete assignments on given time to be successful in e-learning.

In conclusion, results of this study emphasize the roles and competencies of instructors and students that they should have actually. In e-learning process, it is important that the needs of students should be met, they should be motivated, active teaching and learning strategies and techniques and diversity of materials should be used, activities with requiring interaction should be preferred, various assessment tools should be considered and lastly virtual meeting tools that meet the needs of the students should be carefully chosen according to the structure of the programme.

Ek:

Görüşme formunda yer alan sorular

- Bir e-ders öncesinde yaptığınız hazırlık çalışmaları nelerdir?
- Canlı ders esnasında neler yaşıyorsunuz?
- Bir öğretmen olarak yüz yüze mi yoksa uzaktan öğretimi mi tercih edersiniz? Lütfen nedenini belirtiniz?
- Bir e-ders hangi bileşenlerden oluşmalıdır (sunu, pdf..)?
- Öğrencilerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz? Bir dersten geçme kriterleri sizce nasıl olmalıdır?
- Bir e-öğitmenin sahip olması gereken yeterlilikler neler olmalıdır?
- E-öğrenmede öğrenci profili nasıl olmalıdır?
- Bir öğrencinin e-öğrenmede başarılı olabilmesi için neler tavsiye edersiniz?
- Bir e-ders kalitesini arttırmak için önerileriniz nelerdir?

Anket formunda yer alan açık uçlu sorular

- Bir e-ders öncesinde yaptığınız hazırlık çalışmaları nelerdir?
- Canlı ders esnasında neler yaşıyorsunuz?
- Bir öğrenci olarak yüz yüze mi yoksa uzaktan öğretimi mi tercih edersiniz? Lütfen nedenini belirtiniz?
- Bir e-ders hangi bileşenlerden (sunu, pdf...) oluşmalıdır?
- Bir e-derste öğrenciler nasıl değerlendirilmelidir ve dersten geçme kriterleri sizce nasıl olmalıdır?
- Bir e-öğitmenin sahip olması gereken yeterlilikler neler olmalıdır?
- E-öğrenmede öğrenci profili nasıl olmalıdır?
- Bir öğrencinin e-öğrenmede başarılı olabilmesi için neler tavsiye edersiniz?
- Bir e-ders kalitesini arttırmak için önerileriniz nelerdir?